

Försvarsdepartementet

Några ändringar i tillträdesförordningen

Promemorians huvudsakliga innehåll

I tillträdesförordningen (1992:118) finns bestämmelser om tillträde till svenskt territorium för bland annat utländska statsfartyg, statsluftfartyg och militära fordon.

I denna promemoria föreslås ändringar i tillträdesförordningen som syftar till att förenkla handläggningen i tillträdesärenden enligt förordningen. Enligt förslaget ska utländska stater ge in sina ansökningar om tillträde till svenskt territorium till Försvarsmakten. Försvarsmakten kommer därmed att bli kontaktpunkt för tillträdesärenden. Därtill föreslås ändringar som rör bland annat militära skolflygplan och förenklingar av tillståndsprocessen i de fall som Försvarsmakten prövar frågor om tillträde. Slutligen föreslås att Försvarsmakten inte längre ska få meddela tillstånd för vissa övningar som genomförs inom ramen för internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

1. Författningsförslag

1.1 Förslag till förordning om ändring i tillträdesförordningen (1992:118)

Härigenom föreskrivs i fråga om tillträdesförordningen (1992:118) dels att 2, 5, 6 och 10 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas två nya paragrafer, 4 a och 4 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

I denna förordning avses med

1. *svenskt territorium*: Sveriges landområden, Sveriges sjöterritorium med inre vatten och territorialhavet samt luftrummet över landområdena och sjöterritoriet,
2. *statsfartyg*: örlogsfartyg, forskningsfartyg samt andra fartyg och svävare som ägs eller brukas av en stat och nyttjas i icke-kommersiellt syfte,
3. *örlogsfartyg*: fartyg och svävare som tillhör en stats stridskrafter, har de yttre nationella kännetecken som utmärker örlogsfartyg, står under befäl av vederbörligen utnämnda officerare och är bemannade av besättningar underkastade fastställda disciplinregler,
4. *forskningsfartyg*: fartyg som ägs eller brukas av en stat och som utrustats för och bedriver forskning enligt internationellt vedertagna principer,
5. *statsluftfartyg*: militära stridsflygplan, militära transportflygplan och andra luftfartyg som ägs eller brukas av en stat och nyttjas i icke-kommersiellt syfte,
6. *militära stridsflygplan*: jakt-, attack-, bomb-, *spanings- och skolflygplan* samt stridshelikoptrar som ägs eller brukas av en stats stridskrafter,
7. *militära fordon*: stridsfordon, andra motordrivna fordon, släpfordon och terrängsläp som ägs eller brukas av en stats stridskrafter,
5. *statsluftfartyg*: militära stridsflygplan, militära transportflygplan, *militära skolflygplan* och andra luftfartyg som ägs eller brukas av en stat och nyttjas i icke-kommersiellt syfte,
6. *militära stridsflygplan*: jakt-, attack-, bomb- och *spaningsflygplan* och stridshelikoptrar som ägs eller brukas av en stats stridskrafter,
7. *militära skolflygplan*: flygplan och helikoptrar som är obeväpnade och som ägs eller brukas av en stats stridskrafter för utbildningsändamål,
8. *militära fordon*: stridsfordon, andra motordrivna fordon, släpfordon och terrängsläp som ägs eller brukas av en stats stridskrafter,

¹ Senaste lydelse 1996:1568.

8. stridsfordon: splitterskyddat motordrivet fordon som ägs eller brukas av en stats stridskrafter och från vilket strid kan genomföras,
9. militär avdelning: tre eller flera soldater eller ett eller flera militära fordon,
10. uppbringade fartyg: andra fartyg än örlogsfartyg som en krigförande stat har tagit i besittning från en annan stat.
9. stridsfordon: splitterskyddat motordrivet fordon som ägs eller brukas av en stats stridskrafter och från vilket strid kan genomföras,
10. militär avdelning: tre eller flera soldater eller ett eller flera militära fordon,
11. uppbringade fartyg: andra fartyg än örlogsfartyg som en krigförande stat har tagit i besittning från en annan stat.

4 a §

En utländsk stats ansökan om tillstånd för tillträde till svenskt territorium ska ges in till Försvarsmakten.

Försvarsmakten ska med eget yttrande skyndsamt överlämna ärendet till regeringen för prövning i de fall som anses i 6 §.

4 b §

En statlig myndighet som begär regeringens tillstånd att med en eller flera utländska stater få genomföra en övning eller en test- eller utbildningsverksamhet i Sverige får samtidigt begära tillträde till svenskt territorium för den utländska statens statsfartyg, statsluftfartyg eller militära fordon.

5 §²

Försvarsmakten får meddela tillstånd för tillträde till svenskt territorium i fråga om

1. utländska statsfartyg som <i>nyttjas</i> för arbete med sjösäkerhetsanordningar <i>på begäran av Sjöfartsverket,</i>	1. utländska statsfartyg som <i>används</i> för arbete med sjösäkerhetsanordningar,
2. andra utländska statsfartyg än örlogsfartyg och statsfartyg som <i>nyttjas</i> för arbete med sjösäkerhetsanordningar <i>på begäran av Kustbevakningen,</i>	2. andra utländska statsfartyg än örlogsfartyg och statsfartyg som <i>används</i> för arbete med sjösäkerhetsanordningar <i>efter yttrande från Kustbevakningen,</i>
3. andra utländska statsluftfartyg än militära stridsflygplan <i>på begäran av Sjöfartsverket,</i>	3. andra utländska statsluftfartyg än militära stridsflygplan,
4. utländska statsluftfartyg som genomför verksamhet enligt fördraget om observationsflygningar den 24 mars 1992, och	
5. andra utländska militära fordon än stridsfordon <i>på begäran av Tullverket.</i>	5. andra utländska militära fordon än stridsfordon.

Försvarsmakten får även på begäran av en kommun eller en statlig myndighet som svarar för räddningstjänsten meddela utländska statsfartyg, statsluftfartyg och militära fordon tillstånd för tillträde till svenskt territorium vid räddningsinsatser eller vid övning av sådana insatser.

Försvarsmakten ska underrätta en statlig myndighet som berörs i fråga om tillstånd som har meddelats med stöd av första och andra stycket.

6 §³

I andra fall än som sägs i 5 § meddelar regeringen utländska statsfartyg, statsluftfartyg och militära fordon tillstånd för tillträde till svenskt territorium. *Tillstånden utverkas på diplomatisk väg.*

Regeringen prövar frågor om tillstånd för tillträde till svenskt territorium, om ansökan om tillträde helt eller delvis avser andra utländska statsfartyg, statsluftfartyg eller militära fordon än de som anges i 5 §.

² Senaste lydelse 2013:941.

³ Senaste lydelse 1996:1568.

10 §⁴

Inom svenskt territorium får ett utländskt statsfartyg eller statsluftfartyg eller en utländsk militär avdelning endast med regeringens tillstånd bedriva skjutövningar eller andra övningar än sådana som avses i 5 § andra stycket. För övningar som i sin helhet kan genomföras inom ett fartyg eller ett luftfartyg behövs inte tillstånd.

Försvarsmakten får meddela tillstånd för övningar enligt första stycket som sker inom ramen för internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ansökningar om tillträde till svenskt territorium som har getts in före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2013:941. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

2. Förslag till ändringar i tillträdesförordningen

2.1 Huvuddragen i tillträdesförordningen

Tillträdesförordningen (1992:118) innehåller bestämmelser om utländska statsfartygs, statsluftfartygs och militära fordons tillträde till svenskt territorium i fred eller vid krig mellan utländska stater. Vidare innehåller förordningen vissa bestämmelser om utländska statsfartygs, statsluftfartygs och militära fordons verksamhet inom svenskt territorium, t.ex. hur de får framföras och under vilka förutsättningar de får bedriva övningar.

Huvudregeln är att tillstånd krävs för tillträde till svenskt territorium för utländska statsfartyg, statsluftfartyg och militära fordon. I 3 och 4 §§ tillträdesförordningen anges ett antal undantagsfall som inte är tillståndspliktiga. Exempelvis behövs inte tillstånd för utländska statsfartyg för genomfart av svenskt territorialhav eller för statsfartyg och statsluftfartyg som är i nöd eller används av ett utländskt statsöverhuvud vid besök i Sverige.

Tillstånd för tillträde till svenskt territorium får i vissa fall meddelas av Försvarmakten. Dessa fall räknas upp i 5 § tillträdesförordningen. Det följer av 6 § tillträdesförordningen att regeringen meddelar tillstånd i övriga fall. I regel innebär detta att regeringen beslutar om tillträde till svenskt territorium för utländska örlogsfartyg, militära stridsflygplan och stridsfordon, medan Försvarmakten beslutar om tillträde för övriga tillståndspliktiga statsfartyg, statsluftfartyg och militära fordon.

När det gäller tillståndsärenden som Försvarmakten får besluta om ska ansökan om tillstånd ges in av den utländska staten till Sjöfartsverket, Kustbevakningen, Försvarmakten eller Tullverket, allt beroende på vad tillträdet avser. Som exempel ska en ansökan om tillstånd för tillträde till svenskt territorium i fråga om andra utländska statsluftfartyg än militära stridsflygplan ges in till Sjöfartsverket, medan en ansökan avseende andra militära fordon än stridsfordon ska ges in till Tullverket (se 5 § första stycket 3 respektive 5 tillträdesförordningen).

Enligt 6 § andra meningen tillträdesförordningen utverkas regeringens tillstånd på diplomatisk väg. I praktiken innebär detta att den utländska statens beskickning ger in en ansökan om tillstånd för tillträde till svenskt territorium till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Det är emellertid även vanligt förekommande att t.ex. Försvarmakten eller Försvarets materielverk begär

tillstånd för en utländsk stat som ska delta i en övning med svenska förband eller i internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet i Sverige.

Av 10 § första stycket tillträdesförordningen följer att ett utländskt statsfartyg eller statsluftfartyg, eller en utländsk militär avdelning endast med regeringens tillstånd får bedriva skjutövningar och andra övningar än övning av räddningsinsatser inom svenskt territorium. För övningar som i sin helhet kan genomföras inom ett fartyg eller ett luftfartyg krävs inte tillstånd. Enligt bestämmelsens andra stycke får Försvarmakten meddela tillstånd för övningar som sker inom ramen för internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet.

Utländska stater som beviljats tillträde till svenskt territorium ska följa svenska lagar och andra föreskrifter.

2.2 En ny handlägningsordning bör införas

2.2.1 Försvarmakten blir kontaktpunkt för tillträdesärenden

Förslag: En utländsk stats ansökan om tillträde till svenskt territorium ska ges in till Försvarmakten.

Försvarmakten ska med eget yttrande överlämna ärendet skyndsamt till regeringen för prövning i de fall som regeringen beslutar om tillstånd för tillträde.

Kustbevakningen ska yttra sig över ansökningar om tillträde för andra utländska statsfartyg än örlogsfartyg och statsfartyg som används för arbete med sjösäkerhetsanordningar. Sjöfartsverket och Tullverket ska inte längre delta i handläggningen av tillträdesärenden.

Försvarmakten ska underrätta en statlig myndighet som berörs i fråga om tillstånd som Försvarmakten har beslutat.

Regeringen ska pröva frågor om tillstånd för tillträde till svenskt territorium även i de fall som ansökan om tillträde delvis avser sådana utländska statsfartyg, statsluftfartyg eller militära fordon som omfattas av Försvarmaktens prövning.

Skälen för förslaget: Dagens handläggningsordning enligt 5 och 6 §§ tillträdesförordningen innebär att en utländsk stat som vill ansöka om tillstånd för tillträde till svenskt territorium har att vända sig till olika myndigheter beroende på vad tillträdet avser.

Av 5 § tillträdesförordningen följer att en utländsk stat i vissa fall ska skicka ansökan om tillträde till Sjöfartsverket, Kustbevakningen eller Tullverket i stället för att skicka den direkt till Försvarmakten. Myndigheten som är behörig att motta ansökan ska därefter begära att Försvarmakten beslutar om tillstånd enligt den utländska statens ansökan. När Försvarmakten har meddelat tillstånd ankommer det på den myndighet som mottog ansökan att informera den ansökande staten om tillståndet.

Av 6 § tillträdesförordningen framgår att tillstånd för tillträde till svenskt territorium som beslutas av regeringen utverkas på diplomatisk väg. I praktiken innebär detta att den utländska statens beskickning ger in en ansökan om tillstånd för tillträde till svenskt territorium till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet).

Den nuvarande handläggningsordningen har inneburit att utländska stater har svårt att bedöma till vilken myndighet en ansökan om tillträde ska ges in. Att flera olika myndigheter handlägger denna typ av ansökningar riskerar också att medföra att handläggningen blir olikartad och onödigt tidskrävande. Det finns därför goda skäl att sträva efter att förenkla förfarandet.

En sådan utveckling ligger också i linje med de målsättningar som finns i arbetena med att förenkla förfarandet för militär rörlighet inom EU samt i det nordiska försvarssamarbetet Nordefco. I Europeiska unionens råds slutsatser från juni 2018 uppmanas medlemsstaterna att förenkla och standardisera relevanta regler och förfaranden för att förenkla den militära rörligheten. Inom EU:s permanenta strukturerade försvarssamarbete, Pesco, drivs sedan april 2018 ett projekt som avser samordning och informationsutbyte rörande arbetet med att förenkla rörligheten för militära styrkor. Sverige och 23 andra medlemsstater deltar i projektet. Sverige deltar också i projekt inom ramen för Europeiska försvarsbyrån för att förenkla beslut om gränspassager samt en anpassad tullagstiftning inom unionen. För utvecklingen inom Nordefco har förenklingar möjliggjorts genom att regeringen i juni 2018 respektive december 2019 fattat tidsbegränsade rambeslut som medgett en annan hantering än den som tillträdesförordningen föreskriver.

En grundläggande princip för utvecklingen är att varje medlemsstat bibehåller sitt suveräna beslutsfattande i varje enskilt fall som avser utländska militära styrkor på det egna territoriet.

I syfte att tydliggöra förfarandet bör en utländsk stats ansökning om tillträde till svenskt territorium ges in till Försvarmakten. Det bör därför införas en ny bestämmelse i en ny paragraf, 4 a §, som anger detta. En utländsk stats ansökan om tillträde ska således i framtiden inte ges in till regeringen (se avsnitt 2.2.2 om möjligheten för en statlig myndighet att i vissa fall ansöka hos regeringen om tillstånd för tillträde till svenskt territorium för en utländsk stat).

Det finns emellertid inte skäl att göra någon större ändring i regeringens respektive Försvarmaktens befogenhet att meddela tillstånd för tillträde till svenskt territorium (se avsnitt 2.3). När ett ärende som kräver regeringens beslut enligt 6 § tillträdesförordningen är klart för avgörande bör det därför ankomma på Försvarmakten att skyndsamt överlämna det till regeringen för prövning. Enligt dagens ordning yttrar sig regelmässigt Försvarmakten på begäran av Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) över ärenden om tillträde som ska avgöras av regeringen. För att effektivisera handlägningsordningen bör Försvarmakten hädanefter redan i samband med överlämnandet lämna ett eget yttrande över samt bedömning av ansökan. Även detta bör framgå av den nya paragrafen.

När det gäller de ärenden som Försvarmakten får besluta om enligt 5 § tillträdesförordningen är i dag Sjöfartsverket, Kustbevakningen och Tullverket delaktiga i handläggningen genom att bland annat motta ansökan från den utländska staten. Även om det inte framgår av tillträdesförordningen ligger det i sakens natur att den myndighet som mottagit den utländska statens ansökan ska ge uttryck för sin inställning till ansökan då denna översänds till Försvarmakten. Det görs typiskt sett genom att myndigheten uttryckligen begär att Försvarmakten meddelar tillstånd enligt ansökan. I de flesta fall har dock den rådande ordningen varit att flera av myndigheterna har vidareförmedlat den utländska ansökan till Försvarmakten utan några kommentarer. Kustbevakningen är i dagsläget den enda myndighet som aktivt handlägger ansökningar om tillträde som ska beslutas av Försvarmakten. Framför allt är Kustbevakningens delaktighet betydelsefull när myndigheten beslutar om tillstånd för marinvetenskaplig forskning eftersom det ingår i deras tillståndsprocess att begära tillstånd för tillträde till svenskt territorium

för utländska statsfartyg hos Försvarsmakten. Enligt nuvarande ordning skickar Kustbevakningen tillträdesärende på remiss till Tullverket, Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges Geologiska Undersökning, Transportstyrelsen och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut samt vidarebefordrar ansökan till Försvarsmakten.

Även om Försvarsmakten bör vara mottagaren av ansökan är det av vikt att Kustbevakningen också fortsättningsvis gör en bedömning av ansökan efter remittering av ansökan till berörda myndigheter enligt nuvarande ordning. Innan Försvarsmakten meddelar tillträde för andra utländska statsfartyg än örlogsfartyg och statsfartyg som används för arbete med sjösäkerhetsanordningar ska Kustbevakningen därför, på begäran av Försvarsmakten, yttra sig över ansökan. Att Kustbevakningen ska yttra sig över ansökan bör komma till uttryck i 5 § första stycket 2 tillträdesförordningen.

Det finns däremot inte skäl att upprätthålla Sjöfartsverkets respektive Tullverkets deltagande i handläggningen av ärenden om tillstånd för tillträde till svenskt territorium för utländska statsfartyg som används för arbete med sjösäkerhetsanordningar, andra utländska statsluftfartyg än militära stridsflygplan och andra utländska militära fordon än stridsfordon. Någon ordning motsvarande den som föreslås för Kustbevakningen bör därför inte införas beträffande Sjöfartsverket eller Tullverket.

I dag skickar Försvarsmakten rutinmässigt beslut om meddelade tillstånd till andra myndigheter som berörs av beslutet. Exempelvis sänder Försvarsmakten beslut enligt 5 § tillträdesförordningen om tillträde för statsluftfartyg till Sjöfartsverket, Polismyndigheten och Luftfartsverket samt om tillträde för militära fordon till Tullverket och Polismyndigheten. Det är givetvis av vikt att Försvarsmakten även fortsättningsvis ser till att berörda myndigheter informeras om meddelade tillstånd. Detta bör uttryckligen framgå av 5 § tillträdesförordningen.

Skulle det vara fråga om en tillträdesansökan som aktualiserar såväl tillträde enligt 5 § som tillträde enligt 6 § tillträdesförordningen är det regeringen som beslutar om tillträde. Detta bör komma till uttryck i 6 § tillträdesförordningen.

2.2.2 En statlig myndighet får i vissa fall begära regeringens tillstånd för tillträde till svenskt territorium för en utländsk stat

Förslag: En statlig myndighet som begär regeringens tillstånd att med en eller flera utländska stater få genomföra en övning, test- eller utbildningsverksamhet i Sverige får samtidigt begära tillträde till svenskt territorium för den utländska statens statsfartyg, statsluftfartyg eller militära fordon.

Skälen för förslaget: Som redogörs för ovan ska enligt dagens ordning tillstånd för tillträde till svenskt territorium som beslutas av regeringen utverkas på diplomatisk väg vilket i praktiken innebär att den utländska statens beskickning ger in en ansökan om tillstånd för tillträde till svenskt territorium till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Sedan lång tid tillbaka är det emellertid även vanligt förekommande att Försvarmakten eller Försvarets materielverk ansöker om regeringens tillstånd för tillträde till svenskt territorium för en utländsk stats räkning. Detta sker i samband med att myndigheterna begär tillstånd att i landet få genomföra en övning med svenska förband tillsammans med en utländsk stat eller för att genomföra internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet tillsammans med en utländsk stat. Det finns även exempel på att Polismyndigheten ansökt om regeringens tillstånd för utländska staters tillträde till svenskt territorium i samband med övningar. I dessa fall är tillträdesbeslutet avhängigt ett tillståndsbeslut för verksamheten i fråga. I praktiken är det effektivare att låta den svenska myndigheten som anordnar verksamheten att hos regeringen ansöka om den utländska statens tillstånd för tillträdet istället för att den utländska staten själv ansöker. För att tydliggöra att även denna ordning förekommer och även fortsättningsvis ska kunna tillämpas bör det av en ny bestämmelse, 4 b §, framgå att en statlig myndighet som begär regeringens tillstånd att med en eller flera utländska stater få genomföra en övning, test- eller utbildningsverksamhet i Sverige samtidigt får begära tillträde till svenskt territorium för den utländska statens statsfartyg, statsluftfartyg eller militära fordon.

Den föreslagna bestämmelsen påverkar inte Försvarmaktens befintliga mandat att kunna besluta om tillträde för övningar av räddningsinsatser enligt 5 § andra stycket tillträdesförordningen. Den påverkar inte heller förslaget om att Försvarmakten ska vara kontaktpunkt vid utländska staters ansökan om tillträde.

2.3 En ny ordning för militära skolflygplan bör införas

Förslag: En definition av militära skolflygplan ska införas i tillträdesförordningen som skiljer denna typ av statsluftfartyg från militära stridsflygplan. Med militära skolflygplan avses flygplan och helikoptrar som är obeväpnade och som ägs eller brukas av en stats stridskrafter för utbildningsändamål. Försvarmakten får meddela tillstånd för tillträde till svenskt territorium för utländska militära skolflygplan.

Skälen för förslaget: Med militära stridsflygplan avses enligt 2 § 6 tillträdesförordningen bland annat skolflygplan som ägs eller brukas av en stats stridskrafter. Det finns i dag ingen definition av skolflygplan i tillträdesförordningen.

Ett skolflygplan är ett flygplan eller en helikopter som konstruerats i syfte att på ett effektivt sätt kunna utbilda pilotelever. I regel är de flygplan och helikoptrar som används av en stats stridskrafter för grundutbildning av piloter obeväpnade. I nuläget ankommer det på regeringen att meddela tillstånd för tillträde till svenskt territorium för sådana militära skolflygplan. Denna ordning kan dock ifrågasättas då ett skolflygplan som saknar beväpning inte är jämförbart med de övriga typer av militära stridsflygplan som regeringen beslutar om, däribland t.ex. jaktflygplan och bombflygplan. Att regeringen ska besluta om tillträde för militära skolflygplan upptar regeringens och Regeringskansliets resurser och medför en mer tidskrävande handläggning än om Försvarmakten skulle få besluta därom. Det finns inte skäl för att upprätthålla denna ordning och Försvarmakten bör därför få befogenhet att meddela tillstånd om tillträde till svenskt territorium för militära skolflygplan.

För att tydligt avgränsa vad som avses med militära skolflygplan bör en definition av desamma införas i 2 § tillträdesförordningen. Med militära skolflygplan bör avses flygplan och helikoptrar som är obeväpnade och som ägs eller brukas av en stats stridskrafter för utbildningsändamål. Med denna

definition bör skolflygplan inte längre räknas in i kategorin militära stridsflygplan. Ändringen av definitionen av militära stridsflygplan och införandet av definitionen av militära skolflygplan får till följd att det av 5 § 3 tillträdesförordningen följer att Försvarmakten får meddela tillstånd för tillträde för militära skolflygplan. Någon ändring av 5 § tillträdesförordningen behöver därför inte göras.

2.4 Bestämmelse som inte används bör upphävas

Förslag: Försvarmaktens möjlighet att meddela tillstånd för vissa övningar som sker inom ramen för internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet, bör upphävas.

Skälen för förslaget: I januari 2014 infördes ett andra stycke i 10 § tillträdesförordningen som innebär att Försvarmakten får meddela tillstånd för ett utländskt statsfartyg eller statsluftfartyg eller en utländsk militär avdelning att bedriva skjutövningar eller andra övningar än övning av räddningsinsatser inom svenskt territorium under förutsättning att övningarna sker inom ramen för internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet. Det har emellertid uppmärksammats att bestämmelsen i stort sett inte har tillämpats. En anledning till detta är att det för verksamhetens bedrivande ofta krävs olika former av beslut från regeringen. Det rör sig t.ex. om tillträde för utländska militära stridsflygplan, örlogsfartyg eller stridsfordon som ska delta i verksamheten, bemyndigande för Försvarmakten eller Försvarets materielverk att ingå en överenskommelse med annan stat enligt 10 kap. 2 § regeringsformen, samt undantag från vapenlagen (1996:67). Försvarmakten och Försvarets materielverk har därför fortsatt att framställa om regeringens tillstånd för internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet, inbegripet frågor om tillträde, avtalsbemyndigande och undantag från vapenlagen. I Ds 2019:14 En strängare syn på vapenbrott och smuggling av vapen och explosiva varor föreslås att Försvarmakten ska bemyndigas att besluta om undantag från vapenlagen för främmande stats militära styrka som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering. Förslaget har remissbehandlats och bereds i Regeringskansliet. Förslaget om ändring i vapenlagen påverkar inte de övriga skälen till att Försvarmakten och Försvarets materielverk begär regeringens beslut inför genomförandet av internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet. Mot denna bakgrund kan det inte förutses att bestämmelsen i 10 § andra stycket

tillträdesförordningen kommer att tillämpas inom en överskådlig framtid. Stycket bör därför upphävas.

3. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: De föreslagna ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2021. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ansökningar om tillträde till svenskt territorium som har getts in före ikraftträdandet.

Skälen för förslaget: Förslaget om att en utländsk stat endast ska ge in sin ansökan om tillstånd för tillträde till svenskt territorium till Försvarmakten kräver viss informationsgivning till såväl andra länder som berörda myndigheter innan ett ikraftträdande. Av denna anledning föreslås författningsändringarna träda i kraft den 1 januari 2021. Äldre föreskrifter bör fortsätta att gälla för ansökningar om tillträde till svenskt territorium som har getts in före ikraftträdandet.

4. Konsekvenser

Bedömning: Förslagen bidrar till ökad tydlighet och förbättrad effektivitet, men medför inga ökade kostnader för det allmänna. Förslagen berör inte enskilda och de får inte några miljömässiga konsekvenser.

Skälen för bedömningen: Förslaget som innebär att samtliga ansökningar om tillstånd för tillträde till svenskt territorium ska ges in till Försvarmakten bidrar till ökad tydlighet för utländska stater, liksom förbättrad effektivitet för handläggningen. Förslaget medför dock i princip inga kostnadsmissiga effekter. Den uppgift som Sjöfartsverket respektive Tullverket i dag har består i att motta och vidarebefordra ansökningshandlingar från en utländsk stat till Försvarmakten, motta Försvarmaktens beslut i frågan om tillstånd och vidarebefordra detta till den utländska staten. Detta arbete görs i dag inom ramen för respektive myndighets ordinarie verksamhet och att uppgiften tas bort från myndigheterna kommer inte att nämnvärt påverka myndigheternas totala arbetsbörda eller deras behov av jourverksamhet. Kustbevakningens arbetsbörda kommer i princip vara oförändrad då myndigheten även fortsättningsvis kommer att delta i handläggningen, om än i annat skede. Inte heller Regeringskansliets arbetsbörda kommer att påverkas i någon nämnvärd omfattning eftersom ärenden som regeringen har att besluta om alltså kommer att beredas i sedvanlig ordning inom myndigheten. Eftersom

Försvarmakten redan i dag handlägger de ärenden som myndigheten har beslutsansvar för samt yttrar sig över de ärenden som regeringen beslutar om innebär ändringen inte heller några kostnadsmässiga effekter för denna myndighet.

Ärenden om tillträde till svenskt territorium för utländska militära skolflygplan, som Försvarmakten enligt förslaget ska pröva i stället för regeringen, är av begränsat antal. Under 2018 rörde det sig om cirka 15 ärenden. Dessutom deltar Försvarmakten redan i dag i handläggningen av dessa ärenden genom att myndigheten lämnar synpunkter på den utländska statens ansökan innan regeringen meddelar beslut. Ändringen bidrar till ökad tydlighet och effektivitet, men får inga nämnvärda ekonomiska effekter för Försvarmakten eller Regeringskansliet.

Sammantaget medför de föreslagna ändringarna ökad tydlighet och en effektivare ärendehantering. Ändringarna innebär inga nämnvärda ekonomiska konsekvenser. Förslagen berör inte enskilda och de får inte några miljömässiga konsekvenser.